

Tošenovský, Ludvík

Přednášková činnost Jednoty filosofické, pobočky v Brně

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. G, Řada sociálněvědná. 1962, vol. 11, iss. G6, pp. 215-216

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/111492>

Access Date: 04. 03. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

konferenci předneseny, zvláště významné místo zaujaly vedle příspěvku pracovníka katedry marxismu-leninismu Františka Koutného o komunistickém hnutí na brněnských vysokých školách v třicátých letech příspěvky pracovníků katedry politické ekonomie University J. E. Purkyně v Brně. Ladislav Kučerák přednesl cenný diskusní příspěvek k vedoucí úloze strany při řízení průmyslu, Jan Šrůtka o rozvoji životní úrovně pracujících Brněnského kraje v letech 1954—1958 a František Loula o přechodu od malovýroby k velkovýrobě v zemědělství Jihomoravského kraje. Naposled uváděný diskusní příspěvek je vlastně prvním soubornějším zhodnocením politiky strany na vesnici v Jihomoravském kraji od r. 1948 z hlediska ekonomických výsledků socializace. Konferenci uvedl a uzavřel prorektor University J. E. Purkyně v Brně František Hejl. Materiály z konference, která se stala důležitým mezníkem v rozvoji vědecké práce na regionálních dějinách strany v Jihomoravském kraji, vyšly péčí KV KSC v Brně a Muzea dělnického hnutí Brněnska v Brně 1961 (k vydání připravili Ladislav Bednařík, Otakar Franěk, František Hejl, Václav Peša a Jaroslav Šabata). Jiří Loukotka

Přednášková činnost Jednoty filosofické, pobočky v Brně

Na podzim 1957 byla v Brně obnovena činnost Jednoty filosofické, a to jako brněnské pobočky Jednoty filosofické při ČSAV. Tato zpráva chce seznámit čtenářskou veřejnost s přednáškovou činností pobočky, hlavně však s obsahem přednášek těch soudruhů, kteří publikují v sociálně-vědné řadě Sborníku prací filosofické fakulty UJEP. O ostatních významnějších přednáškách se jen stručně zmíníme. Jde zde pouze o přednášky přednesené do konce letního semestru 1962.

Ludvík Tošenovský přednášel v březnu 1960 *O vzniku a vývoji pojetí praxe jako kritéria pravdy*. Přednášející dovedl, že je projevem nepřipustného stírání kvalitativního rozdílu mezi naší a předmarxistickou filosofií, vzbuzuje-li se dojem, že praxe v jednotě všech jejích tří základních typů (společenská výroba, přeměna materiálních společenských vztahů a experiment) a pojmávanou jako zásah do hmotné skutečnosti považoval někdo před Marxem a Engelsem za kritérium pravdy. U některých předmarxistických myslitelů (Vico, Hegel aj.) nalézáme pouze zárodky takového pojetí. Kromě toho se přednášející obíral některými stránkami učení o absolutním a relativním charakteru praxe ve funkci kritéria pravdy a problematikou racionální a empirické zprostředkované formy praxe jako ověřovatky pravdivosti poznatků. Přednáška se dotkla jen nejzávažnějších otázek analyzovaných v delší, stejně nadepsané studii, kterou L. Tošenovský letos uveřejnil jako II. kapitolu „Příspěvků k základním otázkám teorie pravdy“ (SPN, edice Spisů filosofické fakulty UJEP).

V dubnu 1960 přednesl Jaroslav Šabata přednášku *O předmětu vědeckého komunismu*. Přednášející zhuštěně formuloval své názory na uvedenou otázku, vyložené jednak dříve (např. v článku ve Sborníku prací filosofické fakulty, Brno, 1958, G 2, přetištěném v příloze Přehledu, roč. 1959, č. IV), jednak blíže rozvedené v pozdějších publikovaných pojednáních (srovnej O některých otázkách výuky vědeckého komunismu, Přehled, roč. 1960, č. IV a příspěvek do diskuse o metodologických otázkách vědeckého komunismu, uveřejněný v Příspěvcích k dějinám KSC, roč. 1961, č. 5).

O *revizionistické a sektářské koncepci koexistence socialismu a kapitalismu* přednášel v listopadu 1960 József Solár. Dokázal nejdříve nespornou aktuálnost problematiky koexistence protikladných společenských soustav. Ve výkladu revizionistické koncepce koexistence jako „aktivního mírového soužití“ vyústil rozbor pacifistického, hodnocení mezinárodní situace a současného vývoje kapitalismu soudobými revizionisty, jejich odmítání principu proletářského internacionálního a rozbor revizionistického pojetí socialismu jako živelně se prosazujícího procesu. Dále přednášející vyložil vztah „levých sektářů“ k alternativě válka — mírové soužití i jejich orientaci na nevyhnutelnost války, i když jen malých. V závěru objasnil podstatu marxisticko-leninského pojetí vývoje vztahů protikladných společenských soustav. Základní myšlenky této přednášky se shodují se závěry, k nimž Josef Solár došel ve svém článku „O revizionistickém a dogmatickém pojetí koexistence“, uveřejněném v 5. čísle sociálně-vědné řady (G) Sborníku prací filosofické fakulty.

V souvislosti s vydáním českého překladu Bernalovy knihy *Věda v dějinách* přednášel v březnu 1961 Jan Macků na téma *Nad knihou J. D. Bernala Věda v dějinách*. Přednášející se soustředil hlavně na otázku definice vědy a pak na vztah jednotlivých přírodních a společenských věd k vědecké filosofii. Především odmítl Bernalovy pochybnosti o možnosti definovat vědu. Jím navržená definice vědy („Věda... jako proces získávání, ověřování, třídění a usoustavňování poznatků a z nich vyzvozaných hypotéz a teorií vždy o jisté formě pohybu hmoty je současně i souhrnem jí vlastních metod, institucí a organizací, které tomuto procesu

pomáhají“; srovnací recenzi uvedené knihy napsanou přednášejícím do Sborníku prací filosofické fakulty, 1961, G 5, str. 169) je však poněkud úzká, protože z vědy nepřímou vylučuje některé vědy společenské, zvláště vědeckou filosofii.

V červnu 1961 přednesl *Václav Zykmund* přednášku *K problematice společenské funkce moderního umění*. Přednášející se nejdříve pokusil předběžně vymezit obsah pojmu „moderní umění“ a nato dovodil, že je nesprávné redukovat společenskou funkci umění jen na její — jinak jistě významnou — funkci ideologickou. Dále se obíral předpoklady vzniku a samým vznikem moderního umění. Dokazoval, že v renezanci začíná zánik stylu a vzniká proces individualizace a atomizace umělecké tvorby. V kubismu, který již představuje nesporné umění moderní, existovaly dvě základní tendence: k realismu a k abstrakci. Dále se přednášející obíral teoretickými problémy, které řešili někteří teoretikové a historikové moderního umění, např. W. Warringer (teorie „vcítování“ aj.), V. Kadinský (teorie „vnitřní nutnosti“), H. Sedlmayer (autor práce „*Revolution der modernen Kunst*“), H. Read aj. Nato přednášející dovodil, že moderní umění se stále štěpí na progresivní (Picasso, mexická malba atp.) a na umění, v němž se projevují reakční tendence pod vlivem existencialistické filosofie a estetiky. V závěru se přednášející zamyslel nad místem moderního umění v socialistické společnosti. Ukázal, že třídní aspekty uměleckého projevu rozdělují všechny formy moderního umění do dvou proudů, do dvou protikladných tendencí.

O přednáškové činnosti členů katedry dějin filosofie v brněnské pobožce Jednoty filosofické přinesl dost podrobnou zprávu 7. číslo našeho Sborníku prací, řada B (str. 136—137). Zde proto postačí jen výčet přednášejících a titulů: *Jiří Cetyl*, Několik poznámek o filosofii Fr. Krejčího (duben 1959), *Josef Macháček*, O emotivní teorii morálky (červen 1959), *Josef Macháček*, O Bláhově filosofii mravnosti a některých aspektech jeho sociologie (s koreferátem *Mír. Ovesného*) z katedry DHM, říjen 1959), *Lubomír Nový*, Ke kritice Masarykovy filosofie (prosinec 1960).

Z ostatních členů pobožky Jednoty filosofické přednášeli na jejich pracovních schůzích především *Jaromír Blažek* z Vysoké školy zemědělské (v květnu 1959 na téma: Některé filosofické aspekty technické normalizace a v prosinci 1961 na téma: Nové jevy v marxisticko-leninské teorii státu) a *Jaroslav Kudrna* z jedné katedry historie filosofické fakulty UJEP (v březnu 1962 na téma: K politickým a filosofickým aspektům současné západoněmecké historiografie; podstatnou část této přednášky uveřejnil Jar. Kudrna ve *Filosofickém časopise CSAV*, roč. 1962, č. 5).

Z pražských hostů přednášeli dosud v pobožce *Jiřina Popelová-Otáhalová* (v říjnu 1961 „O filosofii porevoluční buržoazie“) a *Robert Kalivoda* (v dubnu 1962 „O dialektickém charakteru vztahu mezi ideologií a ekonomikou“).
Ludvík Tošencovský

Konference o otázkách lékařské morálky

Pod názvem *Morálka ve zdravotnictví* uspořádala lékařská fakulta University J. E. Purkyně v Brně ideologickou konferenci, která se konala 16. května 1961. Její přípravou byla pověřena komise v čele s profesorem MUDr. Josefem *Hádlíkem*, v níž pracovali kromě lékařů i členové katedry dialektického a historického materialismu *Živan Vodseďálek* a *Jan Macků*. Referáty a diskusní příspěvky přednesené na konferenci se týkaly jak obecnějších problémů vztahů lékaře ke společnosti a k nemocnému člověku, tak některých speciálních otázek morálky lékařského povolání. Velkou pozornost vzbudily zejména otázky eugeniky v socialistické společnosti, o nichž hovořil docent MUDr. O. Nečas, docent MUDr. M. Toman a MUDr. O. *Fintajšlová*. Konference se diskusními příspěvky zúčastnili i členové katedry dialektického materialismu *Jan Macků* (úvodní slovo Humanismus — základ komunistické morálky), *Antonín Jašek* (Morální odpovědnost vědců), *Hanuš Steiner* (Morální vztahy lékaře k jednotlivci a ke společnosti) a z katedry základů marxismu-leninismu O. *Stěpánková* (Výchova k novému poměru k práci — základ morální výchovy zdravotníků), *Marie Bednaříková*, *Vojtěch Zampach* a MUDr. B. *Uchytíl* (Vliv brigád socialistické práce ve zdravotnictví a rozmnožování společenských hodnot). Konference se zúčastnili i lékaři z praxe a také členové katedry dějin filosofie filosofické fakulty *Karel Hlavouš* (Morální vztahy mezi jedinci) a *Lubomír Nový* (Nové morální aspekty v současném katolickém existencialismu). *Jan Macků*